

Kortere anmeldelser

ALMINDELIG HISTORIE

Forvaltningshistorisk antologi. Redigeret af HELLE BLOMQUIST & PER INGEMAN.
Stat – forvaltning – samfund, Studier 2. Jurist- og Økonomforbundets Forlag
1993. 251 s., ill. 400 kr.

I 1990 igangsatte Statens humanistiske Forskningsråd projektet *Stat – forvaltning – samfund* med professor Ditlev Tamm som projektansvarlig. Der skal udarbejdes en samlet dansk forvaltningshistorie i fire bind (1536-1814-1901-1950-1993); denne brede fremstilling skal støtte sig på forskellig primær forskning, som gennemføres af stipendiater, hvis resultater er planlagt publiceret i en halv snes bind. Hovedvægten i projektet ligger efter 1800. Der er tale om et tværfagligt samarbejde med en historisk synsvinkel som den dominerende. Projektet ser det endvidere som sin opgave at inspirere til yderligere forskning i forvaltningshistorie og at grundlægge en dansk forvaltningshistorisk forskningstradition.

En af de første publikationer er antologien. Med den vil man give »eksempler på tilgangsvinkler og problemstillinger, der kommer til at spille en vigtig rolle i den samlede fremstilling af dansk forvaltningshistorie«. Både stipendiater og øvrige forfattere har bidraget, og resultatet er ifølge sagens natur blevet noget uensartet. Nogle bidragydere koncentrerer sig om de lange udviklingslinier, andre om detailstudier og atter nogle om mere teoretiske overvejelser bag dispositioner, periodiseringer og lignende. Forskellighederne afspejler tilsyneladende dels forskningsresultaternes foreløbige karakter dels forfatternes forskellige baggrund. Af de i alt elleve bidragydere er seks historikere, to retshistorikere og tre politologer. De gentagne besværgelser om tværfagligt samarbejde og gensidig faginspiration i forvaltningshistorien har dog endnu ikke givet sig udslag i markante resultater.

Bidragene i antologiens ene hovedgruppe er brede vuer over den historiske udvikling af forvaltningen, i den anden findes de dybtgående studier af detailkomplekser efter 1800. Det er karakteristisk for forskningssituationen, at de elegante synteseprægede bidrag falder i første hovedgruppe, medens der endnu mangler megen forskning i det 19. og 20. århundredes forvaltning, før tilsvarende sammenfatninger kan laves for disse perioder.

Trods forskellighederne i forfatternes approach er det klart at se, at den røde tråd i antologien er kontinuiteten i dansk forvaltning i stort og småt. Henover omskiftelser som enevældens indførelse, ministerialsystemets etablering og overgangen til massedemokrati i begyndelsen af vort århundrede levede forvaltningen videre uden grundlæggende forandringer i organisation, forretningsgang eller personel. Et andet træk, som påpeges af stort set alle forfatterne, er forvaltningens stadige vækst både med hensyn til sagsområder og anvendte ressourcer.

Den forvaltningshistoriske antologi er en fin appetitvækker for den kommende samlede forvaltningshistorie og de specialstudier, som er begyndt at blive publiceret. Vi venter spændt på de næste publikationer fra *Stat – forvaltning – samfund*, men hvis de skal få nogen særlig udbredelse, må priserne lægges på et helt andet niveau end nu. En ordinært udstyret paperback på 251 sider til 400 kroner er alt for dyr.

Erik Gøbel

Det kongelige Biblioteks Håndskriftafdeling, Erhvervelser 1924-1987. Vejledning i benyttelse. Red. BIRGITTE POSSING og BRUNO SVINDBORG. Det kongelige Bibliotek, Museum Tusulanums Forlag 1995, 2 bind, 675 s., kr. 380. (Danish Humanist Texts and Studies, volume 12).

Med indledning på både dansk og engelsk har man med disse to bind fået en nyttig oversigt over ikke færre end ca. 11.500 erhvervelser fra perioden 1924-87, bestående af alt fra enkeltstykker til omfattende arkiver med »manuskripter, breve, optegnelser, dagbøger, erindringer, skitser og lignende.« Et kort udblik over Håndskriftafdelingens historie, accessionspolitik etc. bliver fulgt op af en redegørelse for, hvad katalogen indeholder, og hvad et forhåbentligt snarligt udgivet tredje bind vil komme til at omfatte. Samtidig er indholdet af disse to bind tillige blevet tilgængeligt ad elektronisk vej på REX, hvor også erhvervelser senere end 1987 løbende registreres.

Af praktiske grunde har man fulgt accessionsprotokollernes oplysninger, og der har kun i tvivlstilfælde været tale om at efterse de originale dokumenter. Det har bevirket, at f.eks. talrige stamtavler over denne eller hin persons efterkommere besynderligt nok ikke har data for lige præcis slægtens ældste, som dog vel pr. definition må være søgt bedst muligt placeret i tid og sted, ligesom forfatteren – oftest en efterkommer – ligeledes tit blot anføres med navn og intet andet, se eksempelvis under »Klingenberg« eller »Rønne«. Man får heller ikke ret meget at vide i tilfældet »Larsen, William F. A Biography«. Og hvad stiller man op med følgende summariske oplysning: »Møller, familien. Breve ca. 1850-1900« – vi er jo en del, hvis forfædre maledede korn, men hvem af os skal nu styrte os over NKS 2541 folio? Jo, problemet løser sig ved et nærmere studium af øvrige »Møllere« i det følgende, hvor der henvises til netop samme nummer, men alligevel!

Dog har en fastholdelse af disse begrænsninger helt tydeligt været vilkårene for overhovedet at komme igennem med dette store projekt. Og selv om det bedyres, at alle personer er søgt identificeret med angivelse af fødsels- og dødsår, så tør det nok antydes, at manglerne er mange og unøjagtighederne talrige. De to bind udgør således en rig jagtmark for enhver pedant, og anmelderen har da også forlystet sig med at udarbejde en første liste med fejl og tilføjelser, som man i øvrigt nederst side 23 bliver opfordret til.

Men ellers skal der absolut ikke ytres knubbede ord i den anledning. Det er soleklart, at den summariske fortegnelse her og nu er langt nyttigere end den mere fuldstændige og fejlfri ville være det en gang i en uvis fremtid.

Anders Monrad Møller